

(miestas / rajonas, mokykla)

klasės mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

2019 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduoties (raštu) II dalis
Заданне II-й (пісьмовай) часткі праверачнай работы за курс асноўнай школы

GIMTOJI KALBA (BALTARUSIŲ)

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas, kalbos žinių taikymas
Разуменне тэксту і прымяненне ведаў па літаратуры і мове

Testas / Тэст

7 чэрвеня 2019 г.

Час – 1 гадзіна

ТЛУМАЧЭННІ

- Праверце, ці няма пустых аркушаў ці іншых дэфектаў друку ў вашым тэксце. Калі заўважыце, паведамце настаўніку.
- Пісаць можаце і алоўкам, але канчатковы варыянт павінен быць напісаны ручкай цёмна-сіняга альбо чорнага колеру. Выкарыстоўваць карэктар забаронена.
- Будзе ацэньвацца і культура вашага пісьма: невыразна напісаныя, закрэсленыя адказы не будуць ацэнены (г. зн. за гэты адказ вы атрымаеце 0 балаў).
- На пытанні адказвайце каратка і зразумела. Вашы адказы павінны змясціцца ў адведзеных радках.

Жадаем поспеху!

VERTINIMAS

Užduotys	Maksimalus taškų skaičius	Surinktų taškų suma		
		1 vertintojas	2 vertintojas	3 vertintojas
1–3.2	7			
4–11	14			
12–13	6			
14–19	8			
20–21	5			
Taškų suma	40			
		Įvertinimas		

Vertinimo komisija: _____

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

Прачытайце тэксты А і Б і выканайце змешчаныя пасля іх заданні.

Тэкст А

Любоў да Радзімы не з’яўляецца вынікам атрыманых ведаў: хутчэй імкненне да ведаў ёсць вынік любові да Радзімы. Менавіта любоўю да Радзімы дыктуецца жаданне прасякаць загадкі даўніны, даведвацца пра тое, што было, але чаго ўжо няма, што засталося малапрыкметнымі слядамі ў скупых словах летапісаў і нешматлікіх дакументах.

Жыццё народа не мае зыходнага пункта, ва ўсякім выпадку, ён не паддаецца пазнанню. Ніводная дата не з’яўляецца пачынальнай: заўсёды нешта было і раней. Дзейнасць кожнага пакалення цягнецца гадоў дваццаць, потым яго змяняе наступнае і само саступае месца новаму. І ў гэтай змене, у працягу клопатаў, у перадачы канкрэтнымі людзьмі вопыту і традыцый, сваіх духоўных здабыткаў і прадзецца нітка часу.

Не заўсёды мінулае паказваецца ў яўных прыметах, як, напрыклад, у помніках матэрыяльнай культуры. У духоўнай спадчыне больш складана разглядзець далёкае і цяперашняе. Тут напластаванні часоў знітоўваюцца і набываюць цэласнасць.

Любыя веды аб мінулым набліжаюць яго да нас, узбагачаюць нашы пачуцці, запаўняюць навакольную прастору і папярэдні нам час мноствам падзей і асоб. Гісторыя дазваляе ўбачыць у далёкай даўніне тое, што было для яе будучыняй. Гэта ж дазваляе і вучыцца ў яе. Веданне гісторыі, пад якім бы вуглом яна не разглядалася, магчыма толькі пры засваенні даступнага гістарычнага матэрыялу – навуковай, мастацкай і публіцыстычнай літаратуры.

Прыслухайся, чытач, і ты пачуеш грукат друкарскага станка, гаворку майстроў, размовы кніжнікаў, рыпанне колаў, крык варты, гул бітваў... Нішто не маўчыць для таго, хто навучаны слухаць.

(Паводле К. Тарасава)

Заданні да тэксту А

1. Вызначце

- стыль тэксту _____

- тып маўлення _____

(2 балы)

2. Да чаго заклікае чытача аўтар?

(1 бал)

3.1. Як суадносяцца любоў да Радзімы і веданне яе гісторыі? Што, на думку аўтара, першаснае? *Адкажыце словамі тэксту.*

(1 бал)

3.2. Ці згодны вы з такім сцвярджэннем? *Аргументуйце свой адказ.*

(3 балы)

Сума балаў за 1–3.2 заданні (макс. 7 балаў)

Балы	
1	2

4. Растлумачце сэнс метафары *прадзецца нітка часу*.

(2 балы)

5.1. Што такое *помнікі матэрыяльнай культуры*?

(1 бал)

5.2. Назавіце 3 прыклады помнікаў матэрыяльнай культуры.

(1,5 балы)

6. Растлумачце сэнс выразу *духоўная спадчына*.

(1 бал)

7. Чаму, на думку аўтара, у духоўнай спадчыне больш складана разглядзець далёкае і цяперашняе? *Адкажыце словамі тэксту.*

(1 бал)

8. Як К. Тарасаў тлумачыць неабходнасць ведання гісторыі сваёй Радзімы?

(2 балы)

9. Што з'яўляецца крыніцай ведаў па гісторыі?

(1,5 балы)

10. Выпішыце з тэксту чатыры словы з падоўжанымі зычнымі.

(2 балы)

11. Выпішыце з тэксту чатыры словы, у якіх літара **я** абазначае два гукі.

(2 балы)

Балы
1 2

Сума балаў за 4–11 заданні (макс. 14 балаў)

12. Знакам + пазначце ў табліцы тыя словы, у якіх ёсць мяккі гук *с*.

	Мяккі гук <i>с</i>
ёсць	
сусвеце	
прыстанішча	
песні	
скрэмзаныя	
сваёй	

(3 балы)

13. Запішыце спосаб утварэння слоў:

атрыманых – _____

малапрыкметнымі – _____

летапісаў – _____

зыходнага – _____

навуковай – _____

пазнанню – _____

(3 балы)

Балы	
1	2

Сума балаў за 12–13 заданні (макс. 6 балаў)

Тэкст Б

Ёсць у сусвеце планета Зямля.
 Ёсць на Зямлі той краіна адна,
 А ў той краіне – прыстанішча, дзе
 Сэрца званчэйшыя песні вядзе.
 Хоць, як і ўсюды, такія ж і там
 Верасавішчы, пагоркі, лясы,
 Маланкамі скрэмзаныя валуны,
 Дажджамі аплаканыя курганы.
 Хоць, як і ўсюды, такія ж...

Ды ўсё ж

Тут нешта і надзвычайнае ёсць.
 І не разгаданае нікім
 У гэтым прыстанішчы родным маім.
 Нешта... аб чым толькі знае зямля.
 І ў калыханцы сваёй нам пяе,
 Калі прыпадаем грудзьмі да яе.

(М. Танк)

Заданні да тэксту Б

14. Вызначце тэму верша.

(1 бал)

15. Раствлумачце розніцу ў значэнні слоў *Радзіма* і *радзіма*.

(1 бал)

16. *А ў той краіне – прыстанішча...* Раствлумачце значэнне слова *прыстанішча* ў гэтым вершы.

(1 бал)

17. Якія словы верша паказваюць, наколькі дарагое гэта месца для лірычнага суб'екта?

(1 бал)

18. Напішыце, што агульнае ў змесце гэтых тэкстаў, а чым яны адрозніваюцца.

(2 балы)

19. Пасля кожнай цытаты напішыце прозвішча аўтара твора (*Я. Купала, Р. Барадулін, Н. Гілевіч, Я. Колас*).

*Край мой беларускі, край!
Дай мне прыгарнуцца, дай!
Да твайго ляснога
Вераснога долу,
Дзе так шчасця многа
Выпала на долю...* _____

*Трэба дома бываць часцей,
Трэба дома бываць не госцем,
Каб душою не ачарсцвець,
Каб не страціць святое штосьці.* _____

*Ад прадзедаў спакон вякоў
Мне засталася спадчына;
Паміж сваіх і чужакоў
Яна мне ласкай матчынай.* _____

*Мой родны кут, як ты мне мілы!..
Забыць цябе не маю сілы!* _____

(2 балы)

Балы
1 2

Сума балаў за 14–19 заданні (макс. 8 балаў)

<p>20. Пастаўце націск у словах <i>сусвеце, прыстанішча, валуны, курганы, разгаданае, грудзьмі.</i></p> <p style="text-align: right;">(3 балы)</p>	<p>Балы</p> <p>1 2</p>				
<p>21. Выпішыце з тэксту Б складаназалежны сказ, вызначце від даданай часткі.</p> <p>Сказ – _____</p> <p>Від даданай часткі – _____</p> <p style="text-align: right;">(2 балы)</p>					
<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 80%;"><i>Сума балаў за 20–21 заданні (макс. 5 балаў)</i></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> </tr> </table>			<i>Сума балаў за 20–21 заданні (макс. 5 балаў)</i>		
<i>Сума балаў за 20–21 заданні (макс. 5 балаў)</i>					

Чарнавік

Чарнавік

